

PREHISTORIA E HISTORIA ANTIGA

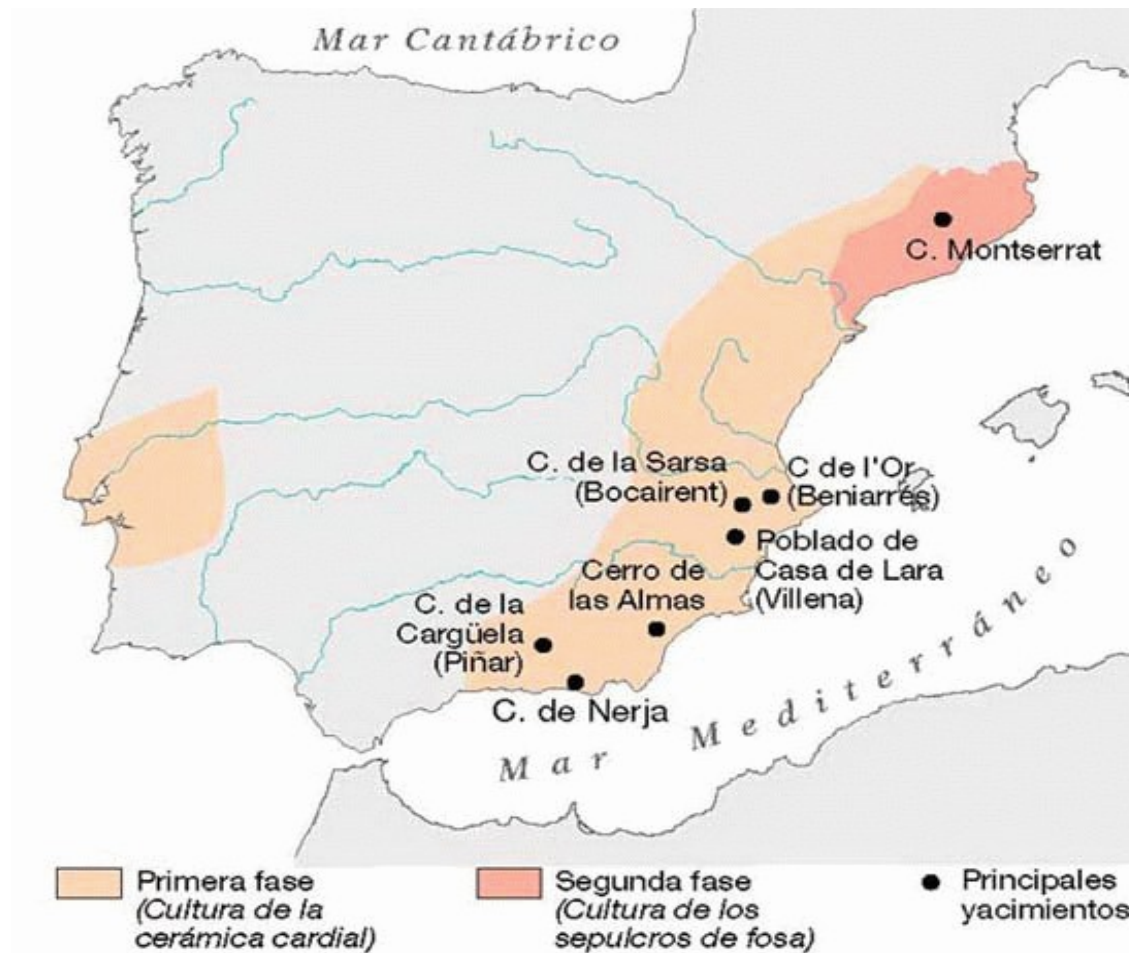
NEOLÍTICO

- Orígenes 12 000 – 10 000 en ciertas áreas: Creciente Fértil, Indo, Huang-Ho...
- A Península llega a través del Mediterráneo.

Desde el Creciente Fértil el Neolítico se extendió por toda Europa.

- Pobos procedentes de Oriente introducen o cultivo de cereais (trigo) e a domesticación de animais.
- Neolítico inicial 6 000 / 5 500 – 3 500 a.C. no levante e sueste (**Cova de l'Or**). Esténdese cara ó norleste (*Cultura dos sepulcros en fosa*) e sur (*Cultura de Almería*) e máis tarde cara ó interior.

- TRAZOS

- **Economía productora:**

- Agricultura: cereais (trigo) e logo legumes (lentellas)
- Gandería

- Continúa a recolección, pesca e caza.

- Máis alimentos
 - **Aumento de poboación.**
 - Diversificación dos traballos
 - ↓
 - Xerarquización social.
 - Inicio do comercio.

- **Sedentarización.** Poboados maiores e nos vales (El Garcel, Almería). Vivendas de planta circular.

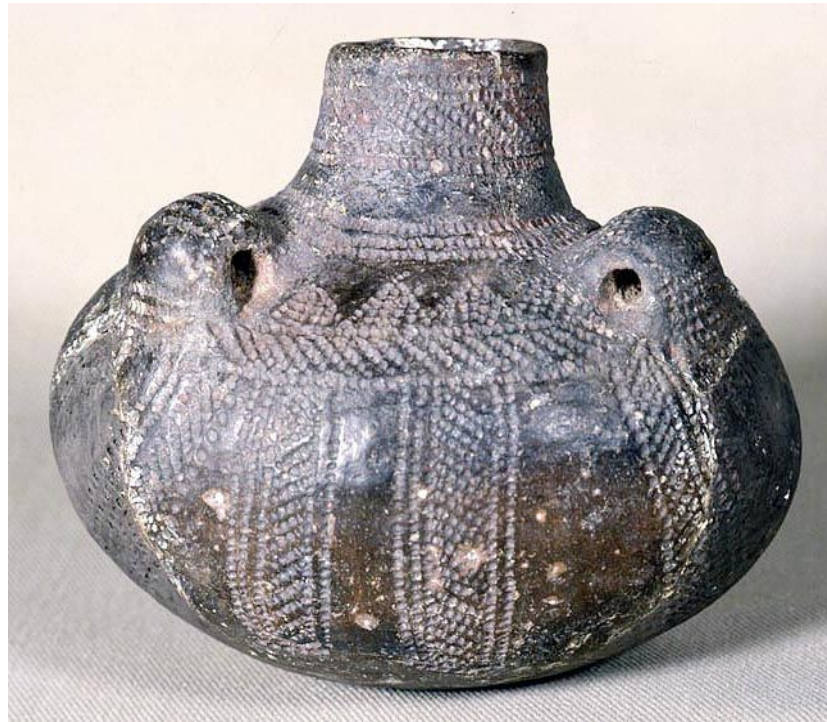

- **Xerarquización social.** Inicio da propiedade privada.

- Melloras técnicas:
 - Útiles de **pedra puída**.
 - Maior diversidade de instrumentos: **fouces, aixadas, muíños de man... arados**.

- Inventos:
 - **Cestería.**
 - **Cerámica** (conservar, transportar e cocer alimentos).
Cerámica cardial.

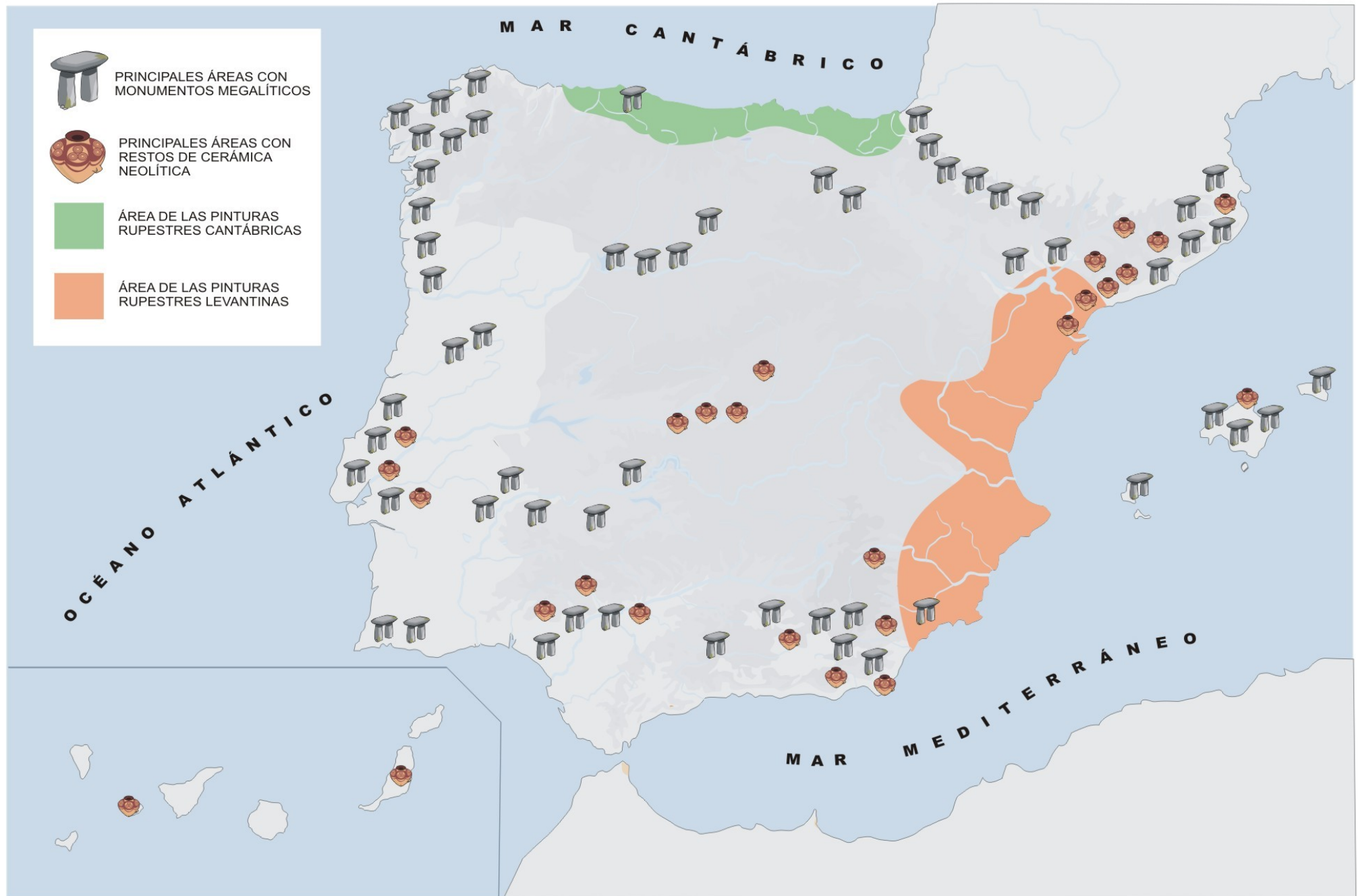
- **Tear.** Vístense con peles e tecidos.

- **Enterramientos** con enxoval funerario. Sepulcros en fosa no norleste.

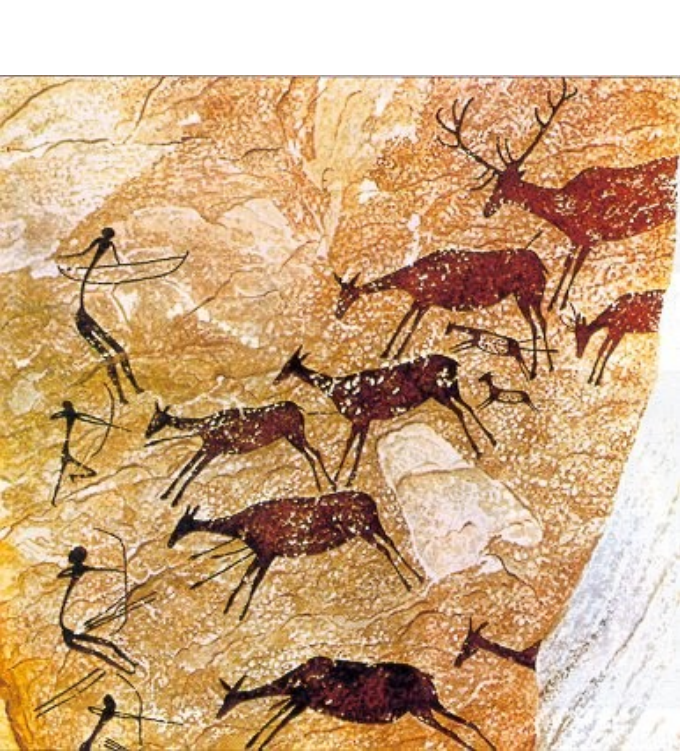

- Pinturas levantinas.

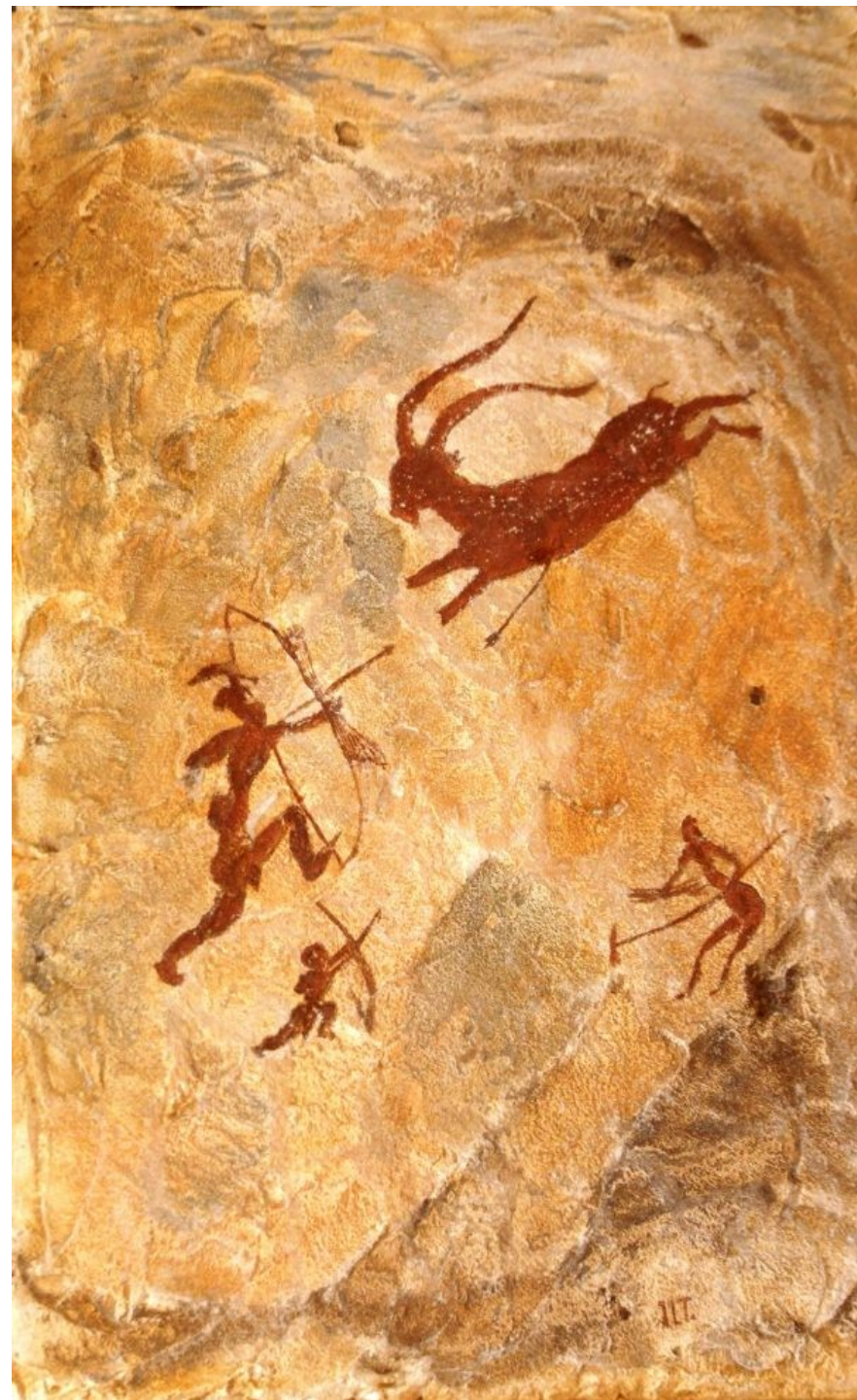
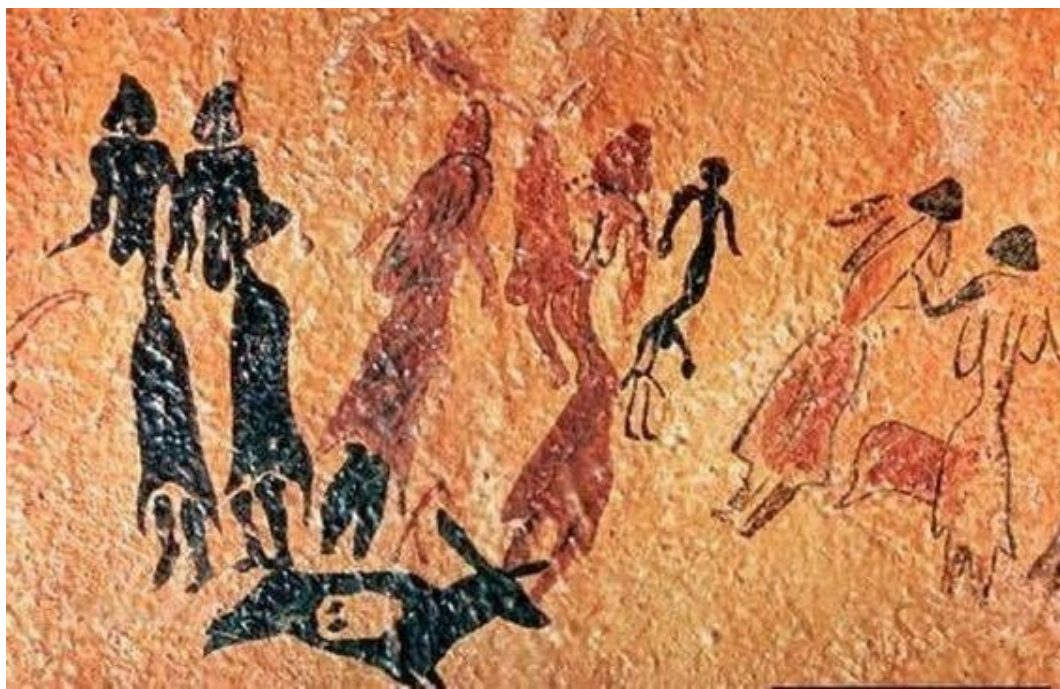

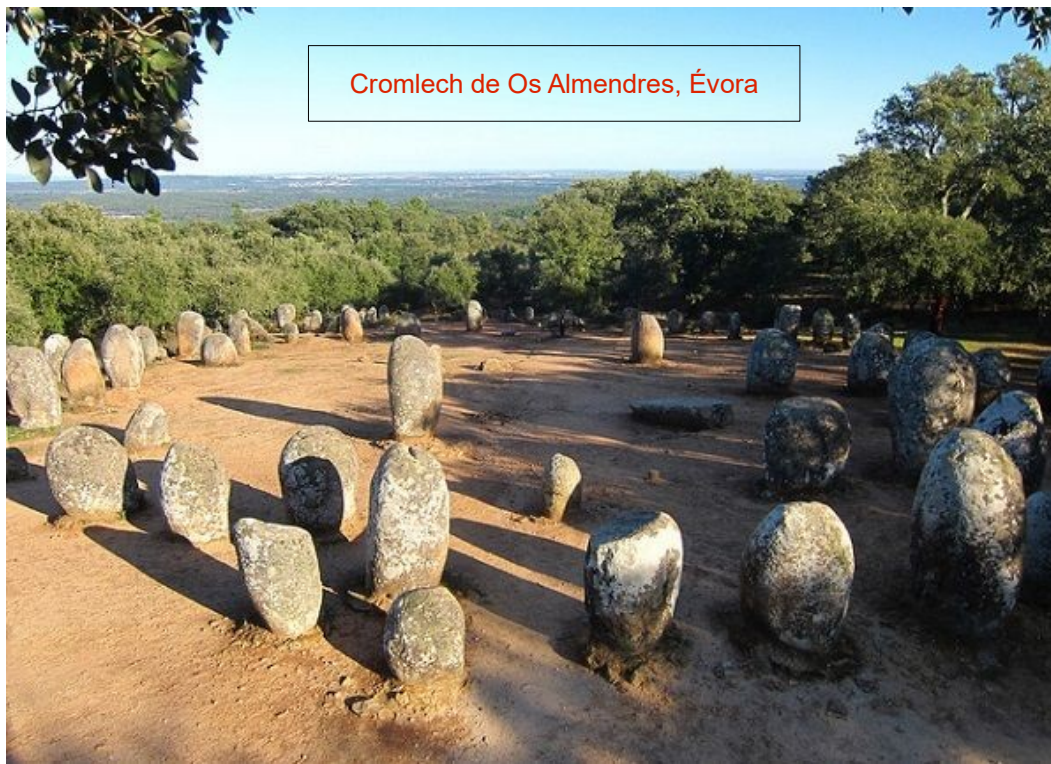
Pinturas paleolíticas de Altamira

Pinturas neolíticas levantinas

- Megalitos:
 - Dolmen, menhir, aliñamentos, cromlech

- *Taulas, navetas e talayots* da **cultura talayótica** balear (xa da Idade do Bronze)

Taula

Talayot

Naveta

POBOS PRERROMANOS

- Pobos autóctonos: ilerdetes, oretanos, turdetanos, astures, ilerxetes, galaicos...

- Recibieron influencias de pobos chegados de Europa (celtas) e do Mediterráneo (fenicios, gregos).

- Culturas: tartésica, ibera, celta, celtibera.

◆ OS TARTESOS

- Asentados no suroeste peninsular 1/2 do I milenio a.C.
- Organizábanse arredor de diversos centros de poder, pero non constituiron unha unidade política.
- Gran desenvolvemento agrícola e importante comercio (ouro, prata, cobre) cos fenicios.
- Forte diferenciación social.
- O crecente poder de Cartago, a substitución do bronce polo ferro, o esgotamento das minas... provocaron a decadencia desta cultura a partir do s. VII a.C.

- As fontes clássicas falan dunha brillante e rica cultura.

Tesouro do Carambolo

♦ **IBEROS, CELTAS E CELTIBEROS** (celtas + iberos = celtiberos)

Tiveron contacto con outros pobos europeos e mediterráneos, dos que importaron costumes e formas de vida.

* **IBEROS** (indixetes, ilerdetes, turdetanos, oretanos...). Asentaron no sur e levante entre o ss. VII e II a.C.

- Economía baseada na **agricultura** (cereais, vide, oliveira, liño, esparto), **gandería** e **metalurxia** (armas de ferro). **Actividade comercial** (moeda propia).
- **Sociedade** tribal moi **xerarquizada**.
- **Poboados amurallados** (defensa).
- Non constituíron unha unidade política, pero estiveron **influenciados polo modelo de cidades-Estado**.
- Escritura (lingua común, pero distintos alfabetos).

- Relixión (crenzas ancestrais + influencias gregas e púnicas).
- Arte figurativa (función relixiosa e/ou funeraria).

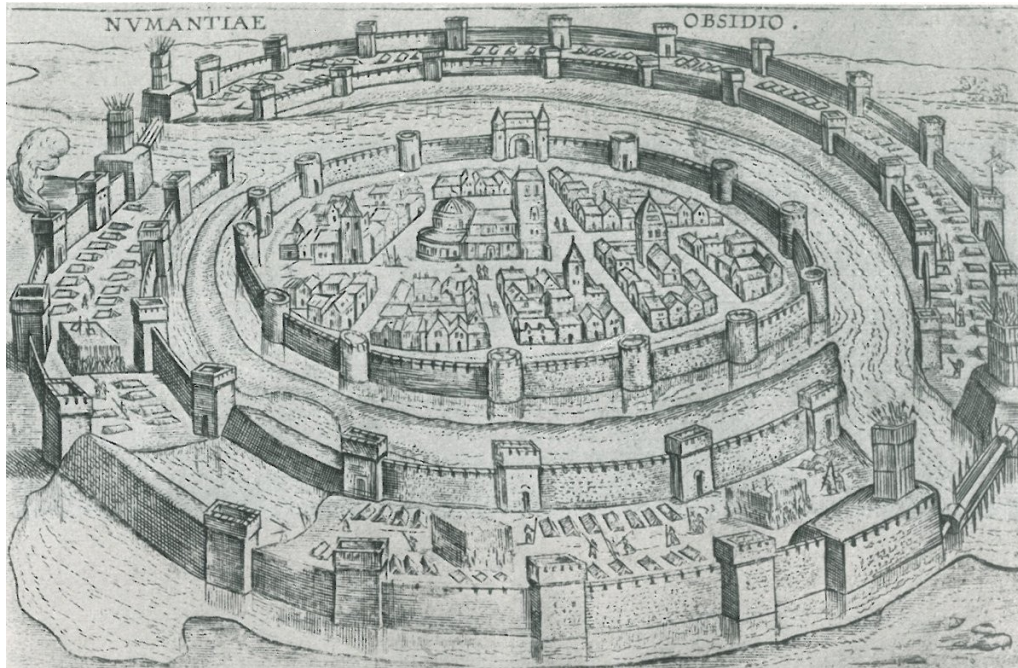

Dama de Elx

Dama de Baza

- ♦ **CELTAS**. Entraron entre o 1000 e o 500 a.C. procedentes de Europa central. Asentaron no centro, no oeste e no norte, mesturándose coa poboación autóctona (lusitanos, vacceos, carpetanos...).
- Falaban linguas indoeuropeas e **descoñecían a escritura** (escaseza de fontes).
- Organizábanse en tribos e habitaban en **poboados fortificados**.

Numancia, Soria

- Economía baseada na **agricultura e na gandería**. Escasa artesanía e comercio.
- Coñecían a **metalurxia do bronce e do ferro**.
- **Incineración** de cadáveres (campos de urnas).

- ♦ **GALAICOS, ASTURES, CÁNTABROS, VASCÓNS.** Ocuparon o norte e noroeste peninsular.
 - Economía baseada na gandería, pesca e recolección.
 - Metalurxia do ferro.
 - Asentaron en castros.

Castro de Baroña, A Coruña

Castro de Viladonga, Lugo

- * **Cultura castrexa** (no noroeste), dos ss. VII a.C. ó I d.C. Cultura indíxena con influencia celta. Os pobos castrexos formaron grupos máis ou menos homoxéneos, pero sen unidade política.

Forte estratificación social, segundo se pode deducir das xoias (símbolo de poder).

Tesouro de Caldas

♦ CELTIBEROS

Destaca a cultura dos verracos (grandes esculturas associadas a cultos gandeiros)

Touros de Guisando, Ávila

- POBOS COLONIZADORS: FENICIS, GREGOS E CARTAXINES.

LOS PUEBLOS COLONIZADORES

FENICIOS

- Llegan a la Península hacia el s. VII a.C., atraídos por sus minerales, como el oro y la plata.
- Procedían de Asia (actual Líbano, al este del Mediterráneo)
- Eran excelentes navegantes y comerciantes.
- Se asentaron en la costa andaluza, donde fundaron colonias (Cádiz, Almuñecar, Málaga, Adra, ..)

GRIEGOS

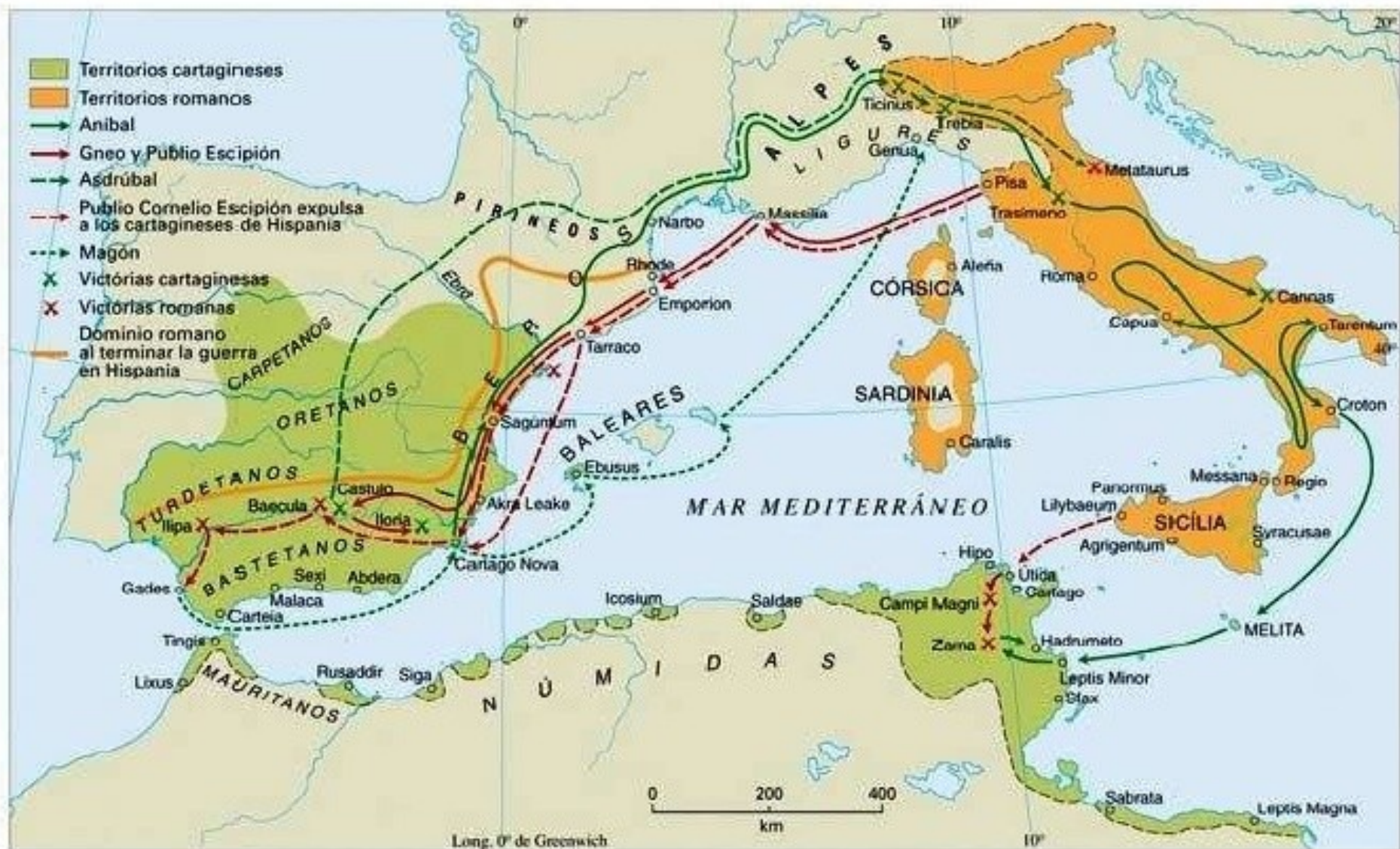
- Llegan hacia el s. VI a.C., procedentes de Grecia.
- Se asientan en la costa mediterránea donde comerciaban con metales, sal y esparto.
- Fundaron Rosas, Ampurias, Sagunto, Denia, ...

CARTAGINESES

- Llegan hacia el s. III a.C., procedentes del norte de África.
- Se instalaron en las Baleares y el este de la Península.
- Buscaban ampliar su territorio, pero tuvieron que pelear contra los romanos (Guerras Púnicas)
- Fundaron colonias como Ibiza y Cartagena

Las Guerras Púnicas.

264 – 146 a.C.

CONQUISTA E ROMANIZACIÓN

- CONQUISTA

LA CONQUISTA ROMANA DE HISPANIA

Segunda fase (197 a.C.-29 a.C.)

Los romanos conquistaron el centro y el oeste de la Península. Vencieron a **lusitanos** y a **celtíberos**, que resistieron hasta la caída de Numancia. En esta etapa también ocuparon las Islas Baleares.

Tercera fase (29 a.C.-19 a.C.)

Roma ocupó el norte de la Península tras vencer a **cántabros** y **astures**.

Primera fase (218 a.C.-197 a.C.)

Roma venció a los **cartagineses** y ocupó la costa mediterránea y parte de los valles del Ebro y del Guadalquivir.

- 1ª. fase (218 a.C.-197 a.C.)
- 2ª. fase (197 a.C.-29 a.C.)
- 3ª. fase (29 a.C.-19 a.C.)

LUSITANOS Pueblo prerromano

- ROMANIZACIÓN

- Organización administrativa: provincias e *conventus*

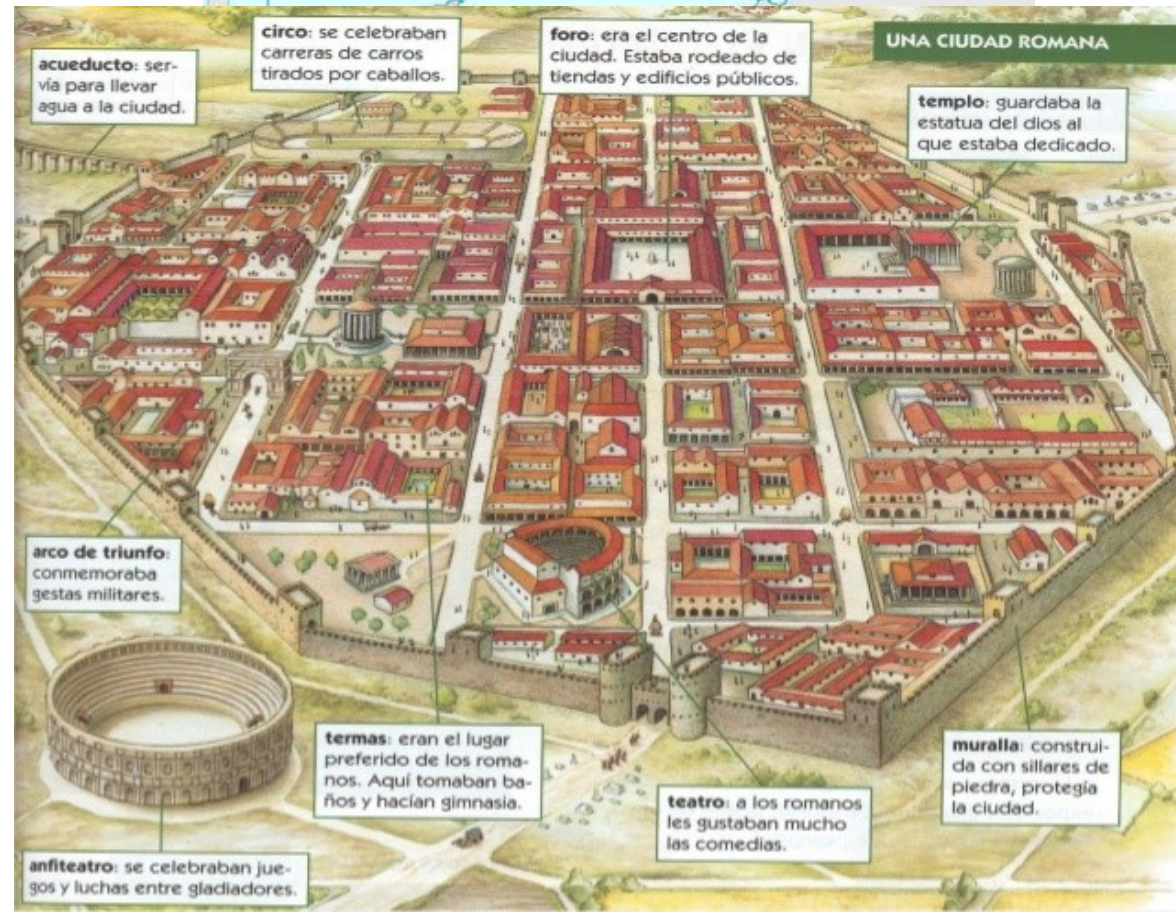
➤ As cidades

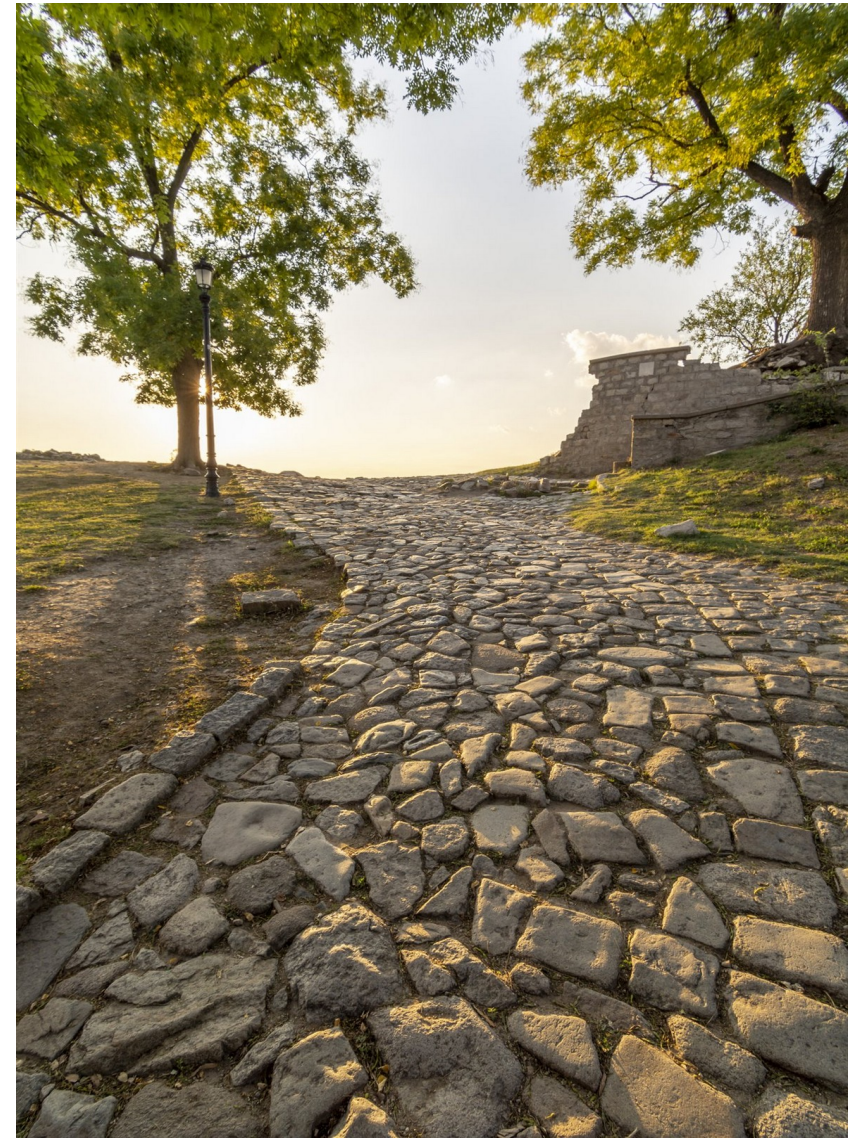
Itálica

Segovia

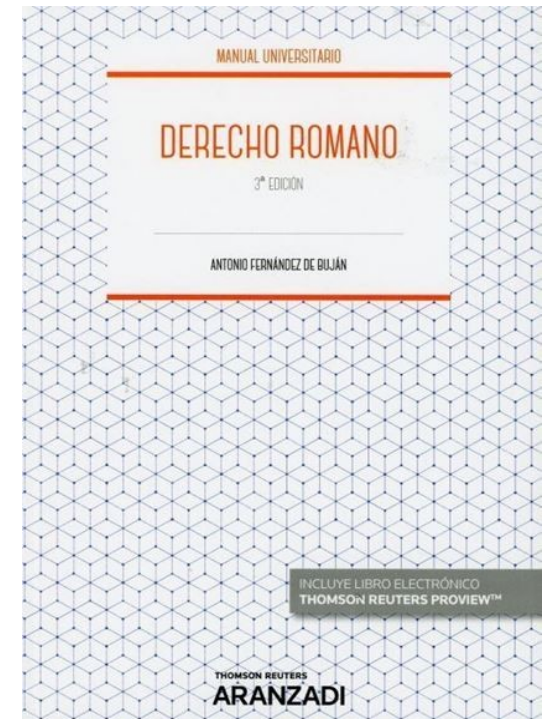
➤ Calzadas

- A lingua: o latín, do que derivan as linguas romances peninsulares.

- O dereito, base dos nosos códigos.

➤ Relixión.

- × Politeismo. Sincretismo, pero esixencia de culto ó emperador e á Tríade capitolina (Xúpiter, Iuno e Minerva).

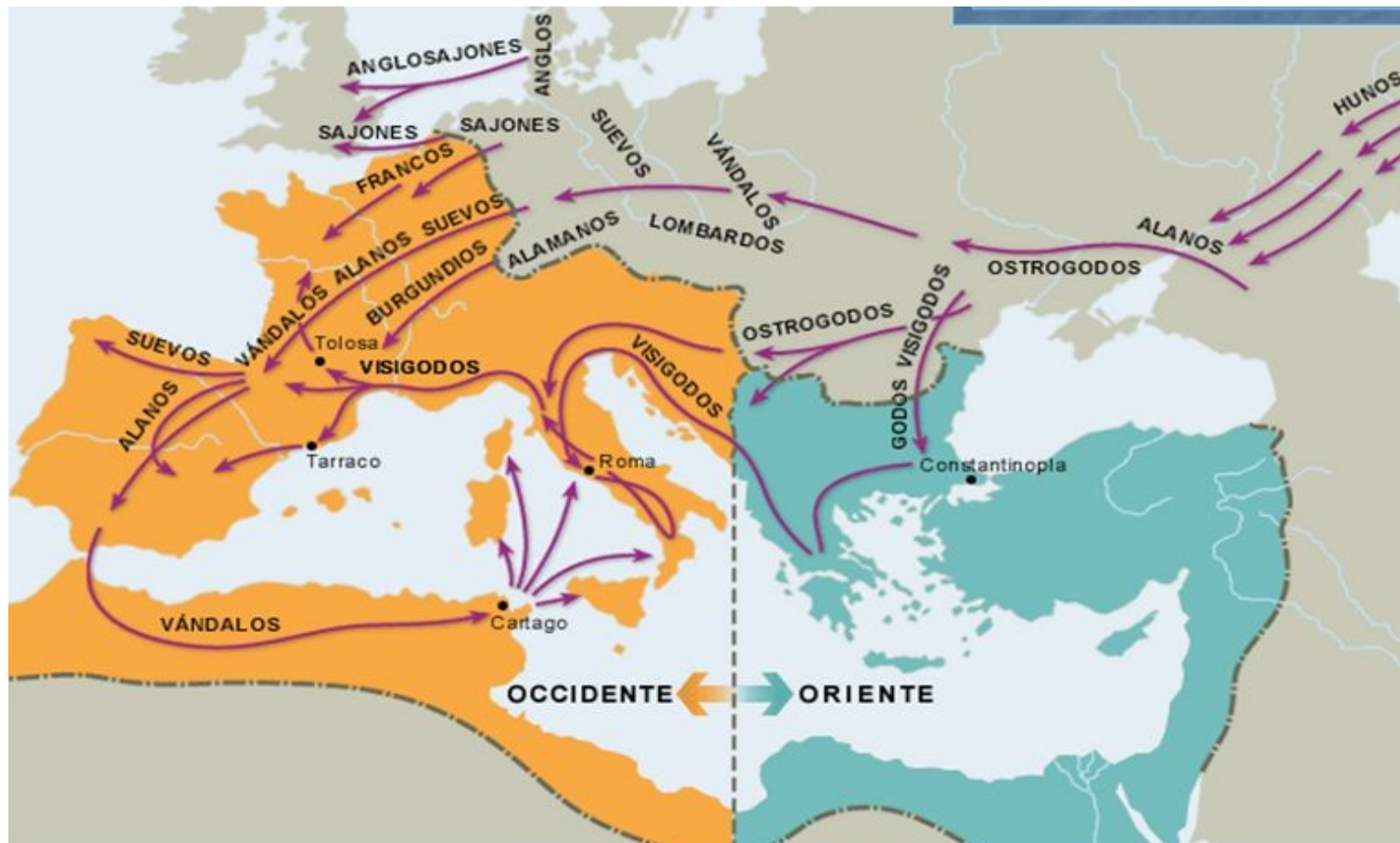
- × Cristianismo. Legalizado por Constantino (Edito de Milán, 313) e convertido en relixión oficial por Teodosio I (Edito de Tesalónica, 380)

- **Obras públicas:** murallas, templos, teatros, anfiteatros, circos, puentes, calzadas...

MONARQUÍA VISIGODA

- Os pobos xermánicos ou "bárbaros", procedentes de Asia, presionaban no *limes* do Imperio Romano desde o s. III. No Baixo Imperio (s III – VI) foron penetrando e romanizándose. Contribuíron á caída do Imperio (476), dando lugar ós reinos xermánicos.

- Os visigodos, moi romanizados, crearon o seu **reino** no sur da Galia e parte de Hispania e estableceron a capital e Tolosa: **reino de Tolosa**.
- Tras ser derrotados polos francos (batalla de Vouillé, 507) se instalan en Hispania e sitúan a capital en Toledo: **reino de Toledo**.

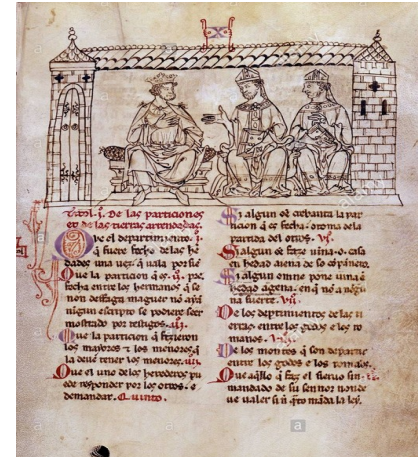
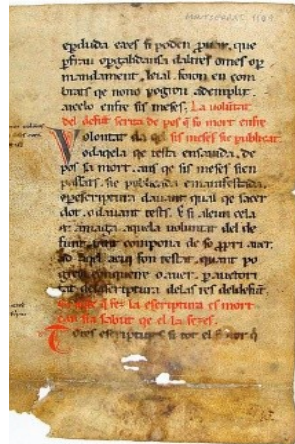

- Formación do Estado.

- **LEOVIXILDO** anexiona ó reino suevo, acantóa ós vascóns e inicia a expulsión dos bizantinos (rematada baixo Sisebuto e Suintila). **Unidade territorial.** Intenta a unidade xurídica (mesmos xuíces, legalización de matrimonios mixtos) e relixiosa (baixo o arrianismo)

- **RECESVINTO** consegue a unidade lexislativa: **Liber Iudiciorum** ou **Fuero Juzgo**.

- **RECARDO** logra a unidade religiosa dos cristiãos peninsulares ó renunciar ó arrianismo e **converterse ó catolicismo** no III Concilio de Toledo (589).

corona votiva visigótica

- Organización política do Estado.

MONARQUÍA ELECTIVA

Rey elixido pola Asemblea de Homes Libres (godos poderosos)

ADMINISTRACIÓN
CENTRAL.

- Gobierno asesorado por el “**Officium Palatinum**”, viven con el rey; son los “comes”.
- Institución central : **Aula regia**, o consejo de nobles.
- **Concilios eclesiásticos** y nobles.

ADMINISTRACIÓN
TERRITORIAL

- Provincias: gobernadas por el **Dux** (Duque) o delegados provinciales.
- Ciudades: **Comes Civitate** (Conde de la Ciudad) ayudado por el *Comites* de jueces y magistrados
- **Gardingos**: jefes militares.

Provincias visigodas
en el siglo VII

- A pesares dos intentos de crear un Estado sólido, a monarquía visigoda presenta continuos problemas, signos da súa debilidade:
 - **Monarquía dependente do apoio da nobreza e da Igrexa**
 - × Creación de vínculos de fidelidade e axuda militar a cambio de recompensas (pfeudalismo)
 - × Igrexa lexitimadora da monarquía (unión do trono e do altar).
 - **Debilidade económica:** ruralización, decadencia urbana, comercial, artesanal... Autoconsumo. Frecuentes crises de subsistencia.
 - **Debilidade demográfica.**
 - **A aristocracia terratenente exerce o control (económico, xurídico e militar) nas súas posesións. As xentes libres encoméndanse a eles a cambio de protección** **Pfeudalismo**

PROBLEMAS DE LA HISPANIA VISIGODA

